

CONTROVERSES ROND TOTALENERGIES' LNG-PROJECT IN MOZAMBIQUE STAPELEN ZICH OP; NEDERLANDSE STEUN ONVERANTWOORD

Op vrijdag 14 maart kondigde het Frans Openbaar Ministerie aan een officieel onderzoek in te stellen naar TotalEnergies' betrokkenheid bij dood door schuld tijdens de aanslagen op Palma, de locatie van hun LNG project. Deze zoveelste zorgelijke ontwikkeling maakt duidelijk dat Nederland op geen enkele manier publieke steun kan verlenen aan dit project.

De Nederlandse staatsexportkredietverzekeraar Atradius DSB heeft in 2021 exportsteun verleend aan het Nederlandse baggerbedrijf Van Oord, voor haar aandeel in het LNG project van TotalEnergies in Palma, in het noorden van Mozambique. In de week van de afgifte van de Nederlandse steun, werd de regio aangevallen, en binnen een maand werd Force Majeure uitgeroepen. Sindsdien staat het project van TotalEnergies on hold. TotalEnergies heeft de afgelopen maanden aangekondigd te willen herstarten. ADSB heeft nu de mogelijkheid de Nederlandse staatssteun aan het project opnieuw te beoordelen. Milieudefensie en Both ENDS pleiten al jaren tegen deze exportsteun vanwege de grote risico's voor mensen en milieu van het project.

Wij verwelkomen dan ook dat minister Heinen van Financiën begin maart heeft toegezegd een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar mogelijke gruwelijke mensenrechtenschendingen die in de maanden na de aanval op Palma hebben plaatsgevonden. Vorig jaar werd door Politico naar buiten gebracht dat burgers zijn vermoord, gemarteld en verkracht door troepen ingehuurd voor de bescherming van het gasproject. Overlevenden zouden zijn geïntimideerd om te zwijgen.

Hoe en door wie de Nederlandse Staat dit onderzoek wil laten uitvoeren is echter niet duidelijk. Milieudefensie, Both ENDS en vele andere internationale maatschappelijke organisaties maken zich hier zorgen over en hebben vorig jaar al opgeroepen tot een UN onderzoek, bijvoorbeeld door de OHCHR. Het is immers van groot belang dat een onderzoek door een onafhankelijke partij wordt uitgevoerd met een internationaal mandaat voor dit soort gevoelige onderzoeken, met name ook voor de veiligheid van de slachtoffers en getuigen.

TotalEnergies: "Geen slachtoffers gevallen"

Het Frans OM gaat onderzoek doen naar aanleiding van de dood van (onder)aannemers van TotalEnergies' gasproject tijdens de aanval op Palma in 2021. Het olie- en gasbedrijf wordt ervan beschuldigd, onder andere door fami-

lieleden van omgekomen expats, dat deze onvoldoende zijn beschermd. In publiek gemaakte documenten na een WOO-verzoek van Both ENDS, Milieudefensie, FoE Europe en SOMO zien we echter dat TotalEnergies destijds beweerde, onder andere naar Atradius DSB, dat er geen slachtoffers zijn gevallen bij hun medewerkers en de onderaannemers.

Amerikaanse exportsteun

Opvallend is dat de Amerikaanse exportkredietverzekeraar US Exim een dag vóór de aankondiging van het Franse OM hun steun aan het gasproject plotse-ling opnieuw goedkeurde. TotalEnergies heeft tijdens de Biden administratie ste-
vig gelobbyd om snel een positief besluit te nemen, toen tevergeefs. Na het aantreden van Trump werd bij US Exim in allerijl en nieuw bestuur geïnstalleerd – met als een van hun eerste besluiten de goedkeuring van bijna 5 miljard USD aan exportsteun aan het Mozambique LNG project.

Terwijl EXIM aan het vergaderen was, werd er nog fel gedemonstreerd door lokale gemeenschappen bij het terrein van TotalEnergies, omdat het bedrijf nalatig blijft met betrekking tot compensatie van de getroffen gemeenschappen.

WOO-verzoeken geblokkeerd

Milieudefensie, Both ENDS, SOMO en Friends of the Earth Europe hebben in 2020 en 2023 twee WOO-verzoeken ingediend bij de betrokken Nederlandse ministeries over het Mozambique LNG project en de Nederlandse betrokkenheid. Op 14 januari heeft het Ministerie van Financiën besloten het laatste deel van de informatie uit de eerste WOO uit 2020 vrij te geven.

Echter, een groot deel van de documenten die het Ministerie van Financiën gepast vond om publiek te maken, is niet gepubliceerd. Milieudefensie en de andere indieners van het WOO-verzoek ontvingen een notificatie dat US EXIM en TotalEnergies zich in de procedure gemengd hebben en de publicatie hebben tegengehouden. Het gaat onder andere over verslagen van interne bijeenkomsten van de ministeries, bijlages van het advies van Atradius DSB aan de ministers, een analyse van impact van veiligheid op de operaties van het project en informatie over milieu- en sociale risico's van het project.

Gezien de recente ontwikkelingen – de plotse goedkeuring van US Exim en het onderzoek van het Franse OM – is het zeer zorgelijk dat in de weken hieraan voorafgaand de publicatie van belangrijke documenten die onder Nederlandse wetgeving publiek dienen worden gemaakt is geblokkeerd.

Nederlandse steun zou onverantwoord zijn

Milieudefensie en Both ENDS werken nauw samen met maatschappelijke organisaties in Mozambique om de gebeurtenissen rond het gasproject te monitoren. We zijn dan ook blij dat de minister heeft toegezegd de conclusies van verder onderzoek naar zware mensenrechtenschendingen af te wachten, alvorens een besluit te nemen over het opnieuw goedkeuren van een miljard aan exportsteun voor de bijdrage van Nederlandse baggeraar Van Oord aan het gasproject.

Echter is voor ons al duidelijk: Met de voortdurende onrust op de grond, de vele controverses rond het project en de juridische procedures die nu lopen, zoals de recente aankondiging van het OM in Frankrijk, zou Nederland op geen enkele manier staatssteun moeten verlenen aan dit project.